

Viiekümne kuues pilt. Valla maine ja okupatsiooni taak.

Poliitikud nagu mähkmed vajavad vahetamist, ja põhjuski on sama...

2009 aasta valimiste eel kirjutas Agu Laius foorumis¹ [www.raekodanik](http://www.raekodanik.com) oma ülestunnistuse:

Annan selgituse foorumis aeg-ajalt (viimati teemas "varsti valimised" kiri: jünger 10. septembril 2009 kell 09:01:20) kasutatava anonüümse rünnaku asjus minu isiku vastu. Olen kuulunud komparteisse ja töötanud parteikomitees osakonnajuhatajana. Kahetsen, et olen olnud selle ideoloogia teenistuses. Olen seda ennegi avalikult teinud. Samas kinnitan, et ka režiimi teenistuses olles sõltus kõik inimese isikuomadustest ja eetilisusest. Jäin ka seal inimeseks ning ma ei ole põhjustanud kellegi represseerimist. Minu südametunnistusel ei ole kuritegusid.

Töö parteikomitees sisaldas tegelemist paljude anonüümsete kaebustega, kus kaebajad soovisid karme karistusi tolleaegsetele dissidentidele. Olen paljudega neist (hiljem ka paljude teistega vestelnud) ja kellelgi neist ei ole olnud minu suhtes pretensioone. Vestluste aruannetes kirjutasin vaid, et olen inimesega kohtunud ja vestelnud. Ka dissidendid kirjutasid parteikomiteele ning allkirjastasid alati oma kirjad. Nende kohtumiste põhjal ei ole minu tõttu kedagi represseeritud. Ma ei ole kedagi jälitanud ega kellegi kohta kaebusi kirjutanud. KGB agent ei ole ma olnud. Kuna mul elas sugulane Soomes, siis on olnud üks värbamiskatse saamaks selle sugulase kaudu infot väliseestlaste kohta. Vastasin, et ei pea seda võimalikuks ja järgmisele kohtumisele jätsin minemata. Minu osakonnajuhatajaks olemise ajal põgenes üks osakonna töötaja välisreisil NL-ist. See muutis režiimi reeglite alusel kahtlaseks ka ülemuse.

Olen puutunud palju kokku anonüümsete avaldustega ja tean hästi selle taga olevaid tegelasi ja mehhanisme. Siirust neis pole, enamasti tegutsetakse nii kas isiklikes huvides või kellegi teenistuses.

Režiimist ärapööramine algas minu jaoks 1987.a. ERSP asutamisest ja Hirvepargi sündmustest. 1988. aastal esitasin Harju rajooni rahvasaadikute istungil avalikult ettepaneku, et Eesti võiks olla iseseisev riik väljaspool Nõukogude Liitu. Seejärel esitati mind osade parteiorganisatsioonide poolt kandideerima I sekretäriks. See tõi kaasa minu jälitamise organite poolt ja lõppes vabastamisega töölt parteikomiteest ning kuulutamisega ebasoovitavaks töötama Harjumaal. Lahkusin komparteist. Vajadusel peaks need faktid olema kättesaadavad Riigiarhiivis.

Tööd leidsin 1989. aastast Mainoris, mis oli sel ajal Rahvarinde peakorter, Eesti uute äriseaduste eelnõude koostamise juures ja tegelesin ka teiste majanduspoliitiliste küsimustega. Alates 1990. aastast olen seotud Isamaaliiduga, algul küll ühe selle moodustanud väikeerakonnaga.

Veel kord – olen kahetsenud ja kahetsen oma kuulumist ja töötamist komparteis ja

¹ Oli selle foorumi üks suurematest kirjasaatjatest

kannan seda koormat endaga. Selle üle mõtlemine on olnud mulle karmiks elukooliks, mis viis mind tegelema kodanikuühiskonna, ühiskonna avatuse ja läbipaistvuse teemadega.

Olen valmis ja avatud kohtuma igaihega, kes soovib minu elukäiku põhjalikumalt arutada.

Agu Laius

Siinkohal panen välja ka selle loo, mille peale Laius oma ülestunnistuse tegi.

Vastus: varsti valimised	
Vastas:	jünger 10. septembril 2009 kell 09:01:20
Viimastest Laiuse lugudest saame teada, et KGB luuraja tsiteerib oma oponenti. Kas tal siis endal pole midagi lisada või tegelikult talle ikka oponenti suhtumine meeldib?	
Head vana kolleeg partkommist	

Jah, ega ma ei oskagi kommenteerida ülestunnistuse siirust ja puhtsüdamlikkust. Pole minul Laiusega enne 2002 aastat mingeid kokkupuuteid olnud. Küll on mul olnud selleteemalisi arutelusid paljude tuntud Rae valla kodanikega, kelledest mitmed kannavad ka aukodaniku tiitlit. Kahjuks on mitmed neist juba meie hulgast lahkunud. Nende jutud ja selle juures veekalkvele või vihkamisest põlema läinud silmadest võis taibata, et nad ei valetanud. Paraku nende jutt ei lähe kokku siira ülestunnistusega.

Sellegipoolest või just selle tõttu olen nendel teemadel üldisemalt kirjutada võtnud. Esimene jutuke sai kirjutatud siis kui KAPO võttis vahele Simmi. Hiljem on neid võetud veel mitmeid kinni, viimane veel päris soojalt, aga ega see minu mõtisklust ei muuda. See lugu sai kirjutatud 14.09.2009 ja avaldatud ka www.raekodanik.ee Laiuse poolt algatatud teemas „Agulaiuse minevikust“

Kas rahvuse reetmine on võrdne riigi reetmisega?

Sellel teemal ajendas mind arutlema Raekodaniku foorumis ühes teemas minu poolt öeldu, et Simm pandi riigireetmise eest vangki, kuid tegelikult on meil palju inimesi, kes oma käitumisega on riigile palju enam kahju teinud ja neid selle eest mitte ainult ei karistata, vaid isegi kiidetakse. Selle peale avaldas üks teine kommentaator, kes võib olla end puudutatuna tundis, arvamust, et sellise tõsise süüdistusega peaks pöörduma KAPO poole ja üldse olen mina sellise ütle misega hea tava piire ületamas.

Järgnevalt püüan sellel teemal mõtet arendada ja siis ehk saame ka mõne vastuse ja ka näeme kas organite pöörumisest on/oleks abi. Pealegi ei ole minu pädevuses kellelegi süüdistusi esitada.

Niisiis Hermann Simm lekitas informatsiooni vene luurajatele. Millisele organisatsioonile? Sellele küsimusele ei osanud Simm isegi täpselt vastata, kuid see polegi tähtis. Tähtis on, et ta püüti kinni ja tunnistas üles. Tema üle mõisteti kohut ja talle anti 12 aastat, mis kindlasti ühe riigireetmise eest vähe, kuid arvestades kokkuleppemenetlust, oli ilmselt õiglane. Simmi

tehtud väidetav kahju oli 20 miljonit krooni. Simm on riigireetur ja seda tegevust keegi ei saa ega tohigi õigustada. **Kas aga saab tema teoga võrrelda valedest juhtimisotsustest eestlastele tekitatud kahju või okupatsiooni ajal rahvaskaaslaste repressioonidega tegelemist?**

Meie riigijuhtide tegevusest riigile kahjulikult mõjunud juhtimisotsuste näiteid.

Omandireform.

90-ndate omandireformi üle-pea-kaela läbiviimine viis selleni, et visati kaasmaalased kassidena vette ja korraldati inimkatseid a'la uppuja päästmine on uppuja asi ja huvitav on jälgida kas vettevisatu ujub välja või mitte. Saavutati omandi kiire tagasi andmine õigusjärgsetele omanikele², kuid samas võeti maakohtade tööandjatelt ära nende põhiline tootmisvahend – maa ja tänu sellele sureteti välja suured tööandjad ja jäeti nende tööandjate juures töötavad inimesed tööta. Ellu jääda soovivad rändasid oma kodudest välja tõmbekeskustesse või sootuks välismaale. Väljakujunenud sotsiaalne infrastruktuur (lasteaiad, koolid, kaubandus) lagunes ja/või müüdi. Läbimõtle mata reformi tulemuseks oli ääremaastunud kolgaste teke. Täna püütakse seda viga haldusterritoriaalse reformi nime all parandada, kuid parandamist ei saa teha enam vaid piiride joonistamisega ja matemaatilisel teel. Alustada tuleb töökohtade loomiseks rahasüstide tegemisega ja ka uue sotsiaalse infra rajamisega. Ja see on kallid! Kahju on kümnetes kordades suurem kui oli Simmi tekitatu. Läbimõtle mata otsustega põhjustati kahju meie enda riigi kodanikele nii moraalselt kui füüsiliselt. Seda ilmselt ei saagi täna rahas kokku arvestada. Lülitati väga suures koguses haritud maid välja põllumajanduslikust tootmisest, see kahju oleks võimalik isegi välja arvutada. Seega võib öelda, et tegemist oli kahjuliku teoga rahva vastu. Sellele teo esimesele osale ehk 90-ndate alguse teole on pehmemdava asjaoluna võimalik kohaldada vabandust, et meil puudus kogemus ja sealt siis ka läbimõtle matus, kui aga tänast vägistavat ja sisulise eesmärgita haldusterritoriaalset reformi vaadelda, siis see on juba läbimõeldud ja ette kavatsatud tegu, millele vabandust ei ole.

Tänane haridusreform

Ka tänane haridusreform on vaadeldav kahjuliku teona rahvuse vastu. On ju meie Põhiseaduse preambulas öeldud, et see dokument on vastu võetud põhilise eesmärgiga kõikumatus usus ja vankumatus tahtes kindlustada ja arendada riiki ning mis peab tagama eesti rahvuse ja kultuuri säilimise läbi aegade.

Tänane reform hariduses on ette võetud eesmärgiga kaotada kohalikke koole³, teha kombinatsioone ja seda vaid eesmärgiga kulusid kokku hoida. Eesmärk hariduses saab olla targa ja mitmekülgse inimese ette valmistamine nii, et see inimene suudaks tagada rahvuse ja kultuuri säilimise. Koolide äraviimine kogukondlikest keskustest on kaasa aitamine ääremaastumisele ja selgelt kahjulik tegu meie rahva vastu. Kui täna lihtsalt lõhkuda, siis homme seda olukorda taastada on jällegi väga kallid, raha selleks tegevuseks tuleb rahvalt ja seega on tänane hooletu käitumine järjekordselt kahjulik ja läheb maksumaksjale maksma kordades rohkem kui Simmi riigireetmine.

² Kes kaugemates piirkondades ei osanud selle varaga midagi teha ja see jäi lausa sööti

³ Mõeldud põhikoole

Pronksiöö

Populistlik otsus 2007 a aprillist, otsus mille paar meest tegid vaid oma reitingu tõstmiseks ja mis läks otskuludena Eestile maksma sadu miljoneid kroone. Kaudse kuluna saab vaadelda seda otsust kui detonaatorit majanduslanguse algusele Eestis (Venemaa lõpetas transiidi, pangad lõpetasid laenamise jms). Teades, et laiapõhjaliste läbirääkimiste tulemusena oleks see kuju sealt kadunud pisut hiljem ka rahulikult teel, siis oli see populistlikel kaalutlustel tehtud otsus selgelt kuritegelik eesti rahva vastu, õhutas siin elavate kogukondade vahelist vaenu, tõi ülisuure materiaalse kahju ja teravdas äärmuslikuks suhted naabritega. On vaid ime, et ei juhtunud seda, mis 2008a juhtus Gruusias. Kui oleks tekkinud veel lisaks ka relvakonflikt, siis oleks ka kahjud olnud oluliselt suuremad ning poleks ilmselt puudunud ka inimkahjud. Seega see otsus oli eesti rahvale ja rahvusele vaenulik otsus.

Need kolm näidet⁴ on sisuliselt kõik läbimõtlemtud juhtimisotsused, mida ehk ei peaks käsitlema rahvuse ja rahva reetmisena, kuid on kindlasti oma rahvale kahju tekitanud ja seega nende tegijad peaksid ka vastutama nende tegemise ja tagajärgede eest. See vastutamine saaks täna olla vaid poliitiline, ehk poliitilisest tegevusest taandumine. Kahjuks meie poliitiline kultuur on selline, et midagi sellist oodata oleks väga sinisilmne.

Rahvuse vastased teod okupatsiooni tingimustes.

Hoopis teine teema on nendega, kes okupeeritud Eestis okupantidega hoogsat koostööd tegid ja eestlust murda aitasid.

On palju räägitud, et kommuniste oli kolme sorti:

1. Need, kes pidid oma erialase töö tegemiseks ja karjääriredeleil edenemiseks valima ka parteiliikme staatuse;
2. Need, kes parteisse tükkisid oma ja partei ideaalide kattuvuse pärast;
3. Need, kes saidki karjääriredelil tõusta ja end teostada vaid läbi partei, sest mingit spetsialiteeti või eeldusi oma valitud erialal läbi lüüa neil polnud ja polnud ka eeldusi või tahet õppida ja pingutada ausal viisil edu saavutamiseks.

Esimeste puhul on selge – 99%-il neist ei kattanud maailmavaade partei omaga ja nad naersid nii partei kui ka enda sinna kuuluvuse üle. Need inimesed tegelikult viisid edasi eesti inseneriteadust kui ka muid elualasid ja tagasid, et eestlane oleks järjepidevalt haritud. Muide suurem osa tänaseidki leiutajaid on selle aja insenerid.

Teised ei pruukinud ka olla ohtlikud, neile sobis maailmavaade ja nad toetasid seda kuuludes partei ridadesse ning paremal juhul võtsid osa partei koosolekutest.

Kõige hullemad kuulusid **kolmandasse** lahtrisse – end upitavad karjeristid, kellele meeldis teha järelevalavet oma rahvuskaaslaste üle, kanda keelt nende peale, kes julgesid au sees hoida rahvuslikke väärtusi ja pidupäevi. Reeglina olid need inimesed (inimene on ilmselt selliste kohta palju öeldud) ka KGB palgalehel. Minu küsimus ongi – kas neid inimesi saab nimetada oma rahva ja rahvuse reetjateks?

Tõepoolest olid nad truud „oma riigile“, kuid täna, kui on selgunud, et siiski see riik nii oma ei olnudki, et tegemist oli okupatsiooniga, siis saab asuda seisukohale, et tegemist oli ka reeturitega ja vaenlase (okupandi) käsilastega, keda tuleb karistada võrdselt genotsiidis süüdistatavate tegelastega.

⁴ Neid näiteid saab kindlasti veelgi tuua

Eks meil on ju midagi ka tehtud. Kahjuks oleme toppama jäänud sõjaperioodi. Aktiivne kohtumõistmine käib põhiliselt muldvanade küüditajate üle ja päädib nende saatmisega vanglasse maksumaksja raha raiskama. Tegelikult tähelepanuta on jäänud okupatsiooniaja reeturid, kes täna veel täis elujõus ja reaalseks ohuks Eestile. Viies kolonn? Trooja hobune? Ajaloos on näiteid küllaga selliste sisevaenlaste kohta, kes teevad oma õõnestustööd riigi sees olles hästi maskeerunud.

Jõuamegi algusesse tagasi – kas Simmi poolne riigireetmine on võrreldav rahvuse reetmisega? Olen seisukohal, et kui Simm töötas vene luurele ja meie okupatsiooniaegsed vereimejad (partorgid, parteikomitee sekretärid jne) olid tihedalt seotud KGB-ga ja NKLP-ga, siis on seos selgelt olemas ja ka paralleel reetmisega täiesti omal kohal.

Järelikult saan jääda oma väidete juurde. Olen isegi seisukohal, et nende inimeste kahju meie riigile on suurem.

Kahju muidugi, et meie tänane demokraatlik riik ei pea niisuguseid inimesi ohtlikeks ja laseb neid kontrollimatult imbuda erinevatesse rahvuslikke ideaale kandvatesse organisatsioonidesse, riiki ja omavalitsusi juhtivatesse kogudesse.

Oht sellises leiguses on olemas kindlasti – just sellised sisse imbunud inimesed on esimesed, kes oma rahvale noa selga löövad kui olukord muutub kriitiliseks ja just need otsivad esimesena oma punased parteipiletid peidikutest välja ja lähevad end vaenlasele pakkuma, sealjuures selgitades kui tõhusat tööd nad kogu vahepealsel ajal vaenlase tagalas tegid.

Vastus pealkirjas esitatud küsimusele on – jah need asjad on võrreldavad ja seega peaks olema ka suhtumine nende tegijate suhtes võrreldav!

Agu Laius ei lase end ühestki arutelust eriti segada, see iseloomustab tema karastatust. Veel enamgi ta käitub põhimõttel julge rünnak on pool võitu ja oma õlgadel olevale okupatsiooniaja koormale vaatamata, võtab julgelt sõna ja nimetab teisi sõnadega, millised sobivad kõige enam tema enda CV-sse.

Pealegi tundus tema sõnavõtudest, et Laius pole täpselt aru saanud, mis asi on sotsiaaldemokraatia. Ühe sellise demagoogiast punnis sõnavõtu järel kirjutasin järgmise kokkuvõtte.

Mis asi on „sotsialismus“ ja kuhu ta paigutub poliitilisel skaalal ning kuidas Agu Laius sellest on eemaldunud.

Vasak- ja parempoolsuse saamisluugu ulatub ajas tagasi Prantsuse revolutsioonini, mil parlamendis hakati eristama neid, kes istusid presidendist paremal või vasemal. Ilmselt hoidis ühtede vaadetega seltskond ikka kokku ja nii juhtuski, et paremal pool istusid aadelkonna esindajad ja vasakul mitte-aadelkonna esindajad.

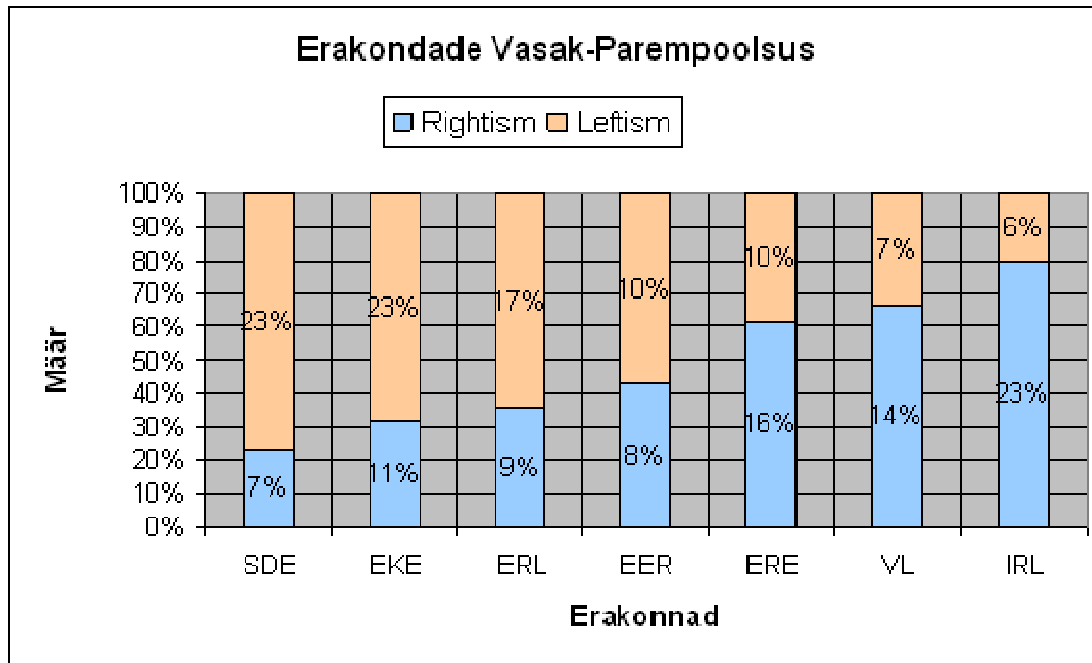
Kui alguses oli selline istumisviis juhus, siis 19.sajandi alguses lisandus sellele ka sisu – paremal istujad toetasid selgelt monarhia jätkumist ja süsteemi säilitamist, vasakul istujad nõudsid muutuseid ühiskonnas ja monarhia asendamist rahvavõimuga.

Seega sai üsna juhuslik skaala poliitilise sisu – parempoolsed toetasid vana säilitamist ja traditsioone ning vasakpoolsed pooldasid muudatusi.

Industriaalajastul lisandus skaalale ka majanduslik sisu, mis lühidalt öeldes on, et parempoolsed pidasid loomulikuks ebavõrdsust ja vasakpoolsed pidasid võrdsust loomulikuks.

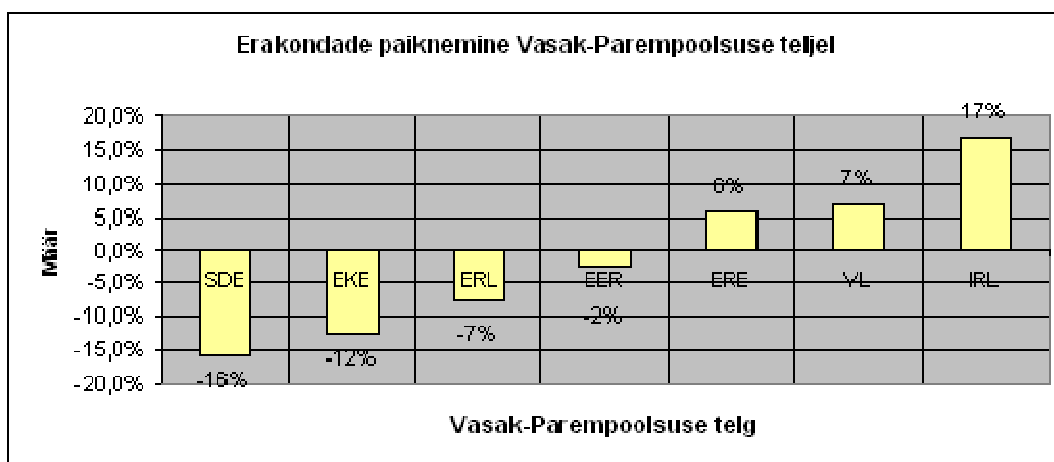
Tänapäeval pole vasaku ja parema maailmavaate vahe enam nii must-valgelt defineeritav, on lisandunud palju vahetoone ja tekkinud erisusi uute koosluste näol. Klassikonflikti peegeldav tähendus pole ammu enam põhiline. Raske on ka leida puhtast parempoolsust või puhtast vasakpoolsust. Kui siis ehk vaid äärmusideoloogiatest kommunistid (puudub eraomand, klassid, perekond ja kõik on võrdsed) ja fašismist (inimesi ei peeta võrdseteks, nt jagunemine aarialased ja teised ning mitteinimesed -juudid, totalitaarne süsteem).

Vasak ja parempoolsus Eestis.

(Allikas: Ideoloogiad ja poliitilised teooriad, 15.07.2006)

Nagu jooniselt näha – Eestis pole kindlasti puhtast vasakut ja puhtast paremat ideoloogiat. Kõik sisaladavad sugemeid ühest ja teisest

(Allikas: Ideoloogiad ja poliitilised teooriad, 15.07.2006)

Vasakpoolsus ja sotsiaaldemokraatia.

Sotsialistlikust liikumisest välja kasvanud.

Sotsialistlik ideoloogia hakkas tekkima vastukaaluks liberalismi leviku tulemusena suurenevale ekspluateerimisele ja sotsiaalsele ebavõrdsusele.

Sotsialismifilosoofia rajajad rõhutasid solidaarsust (võrdsust) ja koostööd ning omandi ühiskasutamist, mis võimaldaks kindlustada kõikidele inimestele inimväärse eksistentsi, harmoniseeriks inimeste, rahvaste ja riikide vahelised suhted ning kõrvaldaks sotsiaalsed konfliktid ja sõjad.

Sotsiaaldemokraatiat eristab sotsialismist revolutsioonilisuse eitamine ja soov arendada ühiskonda evolutsiooniliselt, reformide teel. Lahknes sotsialismist lõplikult I Ilmasõja ajal erimeelsuste tõttu rahvusluse küsimuses

Sotsiaaldemokraatia on vasaktsentristlik ideoloogia. Pooldab sotsiaalset õiglust, riigi sekkumist majandusse stabiilsuse huvides ja demokraatiat.

Eestis esindab seda maailmavaadet SDE, kes on ikka väga kaugel sotsialismi äärmusest kommunismist ja ka sotsialismi revolutsioonilisest tiivast. SDE on selgelt turumajanduse toetaja, kuid leiab, et majandus saab olla heal järjel, kui selles osalejatel läheb hästi.

Siia juurde on oluline teada sedagi, et 1940 aastal kui võimu haarasid Laiuse mõttekaaslased komparteiist, siis Eestis esindatud poliitilistest rühmitustest karistati pagenduse või vangistusega, kuid SDE liikmed, kes kätte saadi, lasti eranditult maha. SDE oli kommunistide (sotsialismuse maaletoojad) valusamaks vastaseks.

Tsentrism.

Tsentrism on poliitikas erinevate maailmavaadete kogum, mida iseloomustab mõõdukus ja kui vaadelda tsentristlike erakondi, siis poliitilisel spektril jäävad nad vasakpoolsete ja parempoolsete erakondade vahele, üritades mõlematelt poolt leida vaatenurki, mis võimalikult paljudele valijatele meeldida võiksid.

Tavaliselt on tsentristlikeks erakondadeks erakonnad, kes pooldavad sotsiaaldemokraatiat, leiborismi või ka kristlikku konservatismi. Tundub nagu ei liha, ei kala põhimõte, kuid Eestis esindab seda reeglina Keskerakond, kes on end siiski veidi enam vasakule positsioneerinud ja vähemalt põhimõtelt püüab kaitsta nõrgemat⁵. Muidugi on selle erakonna sees segadus suur, sest osa sellest erakonnast on selgelt liberaalse maailmavaatega. Üheks selliseks on igal pühapäeval TV3 Seitsmestest uudistes räuskav ja end Eestiga võrdsustav Aivar Riisalu, kes sageli on oma väljaütlemistes äärmuslikum kui parempoolsed vestluskaaslased olla julgeksid. Aga õuenarridele antakse tihti andeks seda, mille eest tavainimesel pea eemaldati.

Parempoolsus.

Eestis on eristatavad liberalism ja konservatism.

On ka erinevad nišiparteid miksitud maailmavaadetega, aga ma neid väga tõsiselt ei võtaks.

„Liberalism on ideoloogia, milles organiseerunud eliit jutlustab rahvale, et tõeline vabadus leidub vaid üksinduses“⁶

⁵ Nende puhul üha enam on see nõrgem võrdsustatud ka muukeelse vähemuse huvide kaitsmisega ning selles on nad saavutanud teiste erakondade ees suure edumaa ja sellest johtuvalt ka kadeduse

⁶ Ei tea tsitaadi autorit, aga täpsemalt öelda on raske ☺

Liberalism (ladina sõnast liberalis) ehk vabameelsus on suund majanduses, poliitikas ja filosoofias, mis lähtub kõigi inimeste vabadusest ja õigustest, mida kaitseb riik.

Eestis esindab selgelt Reformierakond. Põhimõte siis selles, et las asi areneb isevoolselt. Siin on põhimõtteline vastuolu Reformierakonna nime ja arengute isevoolsuse vahel. Erakonna nimi eeldaks konkreetseid ja jõulisi muutusi, kuid tegelikult pole ühtegi sisulist reformi juba aastaid teostatud. Isegi tehakse takistusi reformimise teel.

Konservatism ehk konservatiivsus ehk alalhoidlikkus on enamasti demokraatlik parempoolne ideoloogia või mõtteviis, mis tugineb eelkõige traditsioonilistele väärtustele. Alalhoidliku riigijuhtimise mõtteviisina välditakse kergekäelisi ning vägivaldseid riigikorralduse muutusi⁷. Tihti peale saab konservatiivide joont nimetada järjepidevaks liberalismiks.

Puhas konservatiivne partei on Eesti Konservatiivne Rahvaerakond, samas peab end konservatiivseks ka IRL, kuid tänu liitumisele Res Publicaga on nihkunud siiski tsentrite lähemale.

Eeltoodu andis ülevaate klassikalisest vasak-parempoolsusest.

Kuivõrd Agu Laius järjepidevalt püüab erinevates keskkondades/sotsiaalvõrgustikes halvustada minu sotsiaalset mõtteviisi ja seda mõtteviisi üldse, siis järgnevalt selgitan enda valikute tagamaid, Laiuse demagoogilisi märkuste kontekstis ning vaatlen ka Laiuse enda järske suunamuutusi ajas ☺.

1. Minu vanemad on mind kasvatanud põhimõttel – kaitse nõrgemat. Olen oma elus püüdnud seda järgida ja olen selle tõttu ka tihti kannatanud, sest alati ju sõnadest ei aita ning usutakse ikka neid, kes konflikt lõpus tunduvad kannatajatena (vaatamata, et nad ise olid kõige põhjustajad);
2. Samuti on kasvatuses olulisel kohal olnud seegi, et me oleme ikka sündinud siia ilma võrdsetena ja meie võimalused edasijõudmiseks on tihti meie enda käes, aga tihti on ka nii, et mingid kõrvaltingimused takistavad neid võimalusi realiseerida. See ei tohi olla aluseks inimeste lahterdamisele; Kaaskodanikke peab austama kui nad vastupidiseks põhjust ei anna.
3. Seega, vaatamata asjaolule, et ma pole pärit töölisperekonnast nagu nõukaajal uhkusega teatasid need, kes olid (isa insener, ema lasteaiaõpetaja), on minusse süstitud sotsiaalsust (võrdsust, austust, ausust) varajasesst lapsepõlvest;
4. See sotsiaalsus oli sisuline ja mitte nõukogude viljastavatest lauludest ja loosungitest pärinev ja seetõttu pole ma kunagi olnud ka meie anastajate partei liige.

Neid punkte arvestades ja teades, et

1. Agu Laius oli meie anastajate partei (kommunistliku partei) liige ja selle *ideoloogia teenistuses* kõrgel kohal;
2. Kommunism on vasakäärmus,

⁷ Vaadates Eestis viimasel ajal IRL-i initsiatiivil tehtut (vägistatud koolireform, maamaksu reform, läbi suruda püütav haldusterritoriaalne reform jms), siis IRL selle definitsiooni alla ei mahu kuidagi

3. Antikommunism on konservatiivide üks põhimõtteid⁸ on väga raske uskuda Laiuse poolt öeldut, et „*See on puhas sotsialism, kuhu Sa oled välja jõudnud ja millest mina olen eemaldunud*“.

Muidugi võibki olla, et inimeses tekkis ergastumine (www.raekodanik.ee „Agu Laiuse minevikust“ 10.09.2009): „*Olen kuulunud komparteisse ja töötanud parteikomitees osakonnajuhatajana. Kahetsen, et olen olnud selle ideoloogia teenistuses. Olen seda ennegi avalikult teinud. Samas kinnitan, et ka režiimi teenistuses olles sõltus kõik inimese isikuomadustest ja eetilisusest. Jäin ka seal inimeseks ning ma ei ole põhjustanud kellegi represseerimist. Minu südametunnistusel ei ole kuritegusid.*“, „*Režiimist ärapööramine algas minu jaoks 1987.a. ERSP asutamisest ja Hirvepargi sündmustest. 1988. aastal esitasin Harju rajooni rahvasaadikute istungil avalikult ettepaneku, et Eesti võiks olla iseseisev riik väljaspool Nõukogude Liitu. Seejärel esitati mind osade parteiorganisatsioonide poolt kandideerima I sekretäriks. See tõi kaasa minu jälitamise organite poolt ja lõppes vabastamisega töölt parteikomiteest ning kuulutamisega ebasoovitavaks töötama Harjumaal. Lahkusin komparteist*“

Minu asi pole seda „ülestatust“ seada kahtluse alla, kuid stsenaarium on kahetsusväärset sarnane erinevatele nõukogudeaegsetele luurajatest pajatavatele üllitistele. Just niimoodi (õigel ajal) toimuski sulandumine „vaenlase ridadesse“. Just nii saadeti luuraja sügavale põranda alla, ta jäeti rahule, tal oli ülesanne saada selle ühiskonna aktiivseks tegelaseks ja siis kui õige aeg, siis ründab tagalast. Ilukirjanduslikult kena *copy-paste*. Ka Stirlitz läks ju seriaali lõpus „vaenlasega“ kaasa, „kauges kommunismist“ ja ootas õiget aega.

Seda konstruktsiooni võimendab seegi, et mees sammus demonstratiivselt ühest maailmavaatelisest äärmusest teise – (või nagu ta ütleb – kauges sotsialismusest). See pole võimalik ühegi inimese puhul, kellel on olnud lastetuba ja südametunnistus.

Muidugi ei juhtunud seda, mida nõukogude tegelinskid soovisid ja täna oleme juba nii kaua vabad, et vabanemise eel meie ridadesse saadetud võimalikud agendid on muldvanad või surnud, aga me ei tea kunagi kui suure agentuuri nad omale on suutnud kasvatada.

Nagu ütlesin, see eelnev oli üks konstruktsioon, kui soovite siis ilukirjanduslik ning sellega eelnevaga ei soovi ma kuidagi Laiuse siirust kahtluse alla panna (pole lihtsalt minu asi), kuid soovitan temalgi jääda viisakaks ning vähemalt püüda demagoogilisest halvustamisest maailmavaate alusel loobuda.

Selle loo peale nii mõnigi elavnes ja pidin seda teemat jätkama.

Võimalik süžee võimalikule romaanile/filmile võimaliku pealkirjaga „Mineviku varjud“.

Kirjutasin kord Agu Laiuse kommunistiks olemise ja sellest lahti ütlemise iseloomustamiseks nii:

Minu asi pole seda „ülestatust“ seada kahtluse alla, kuid stsenaarium on kahetsusväärset sarnane erinevatele nõukogudeaegsetele luurajatest⁹ pajatavatele üllitistele.

⁸ Antikommunism- tulenevalt suhtumisest omandisse, ei saagi olla mingisugust tolereerimist kommunistliku ideoloogia suhtes. Kommunistlik ideaal on hingetu ja juurteta, see hävitab kõik inimliku ja viib ühiskonna loomuvastasesse seisundisse ning moraalsesse pankrotti

Just niimoodi (õigel ajal) toimuski sulandumine „vaenlase ridadesse“. Just nii saadeti luuraja sügavale põrandale alla, ta jäeti rahule, tal oli ülesanne saada selle ühiskonna aktiivseks tegelaseks ja siis kui õige aeg, siis ründab tagalast. Ilukirjanduslikult kena copy-paste. Ka Stirlitz läks ju seriaali lõpus „vaenlasega“ kaasa, „kaugenes kommunismist“ ja ootas õiget aega.

Seda konstruktsiooni võimendab seegi, et mees (Laius) sammus demonstratiivselt ühest maailmavaatelisest äärmusest teise – (või nagu ta ütleb – kaugenes sotsialismusest). Selline äärevahetus on ootuspärane heas jalgpallimängus, aga pole võimalik ühegi inimese puhul, kellel on olnud lastetuba ja südametunnistus.

Muidugi ei juhtunud seda, mida nõukogude tegelinskid soovisid ja täna oleme juba nii kaua vabad, et vabanemise eel meie ridadesse saadetud võimalikud agendid on muldvanad või surnud, aga me ei tea kunagi kui suure agentuuri nad omale on suutnud kasvatada.

Ja kuigi lisasin, et

Nagu ütlesin, see eelnev oli üks konstruktsioon, kui soovite siis ilukirjanduslik ning seega ei soovi ma eelnevaga kuidagi Laiuse siirust kahtluse alla panna (pole lihtsalt minu asi),

siis ikka leidus küsijaid, et mis ma sellega öelda tahtsin ja kust ma tean.

Eeltoodust lähtuvalt pean veelkord rõhutama, et öelda tahtsin seda, mida ütlesin ja kui omaksin mingit konkreetsemat infot kui isiklik teadmine¹⁰, siis ka viitaksin allikale. Kuna ma ei viidanud, vaid vastupidiselt rõhutasin ilukirjanduslikkust, siis nii ongi. Pole minul aega mööda arhiive tõmmelda, et hakata hüpoteese püstitada ja neile ka faktilist sisu otsima. Liiasi sellelaadsete juhtumite puhul pole väga kindel, et arhiividesse midagi sellist leidmiseks on jäetud, mis ei oleks fabritseeritud ja leidmiseks mõeldudki. Järgnevalt püüan siiski seda ilukirjanduslikkust laiemalt käsitleda.

Süžee võiks ju olla miskit sellist:

- Kuskil KGB kontoris 1980-ndate keskel jõudsid analüütikud järeldusele, et kunstlik kinnine süsteem ei suuda lõpmatuseni eksisteerida, 20 sajandi alguses lohakalt traageldatud õmblused hakkavad vägisi rahva rahuolematuse tagajärjel kärisea ja ilmselt ei suudeta seda rebenemist ära hoida. Rebenemist nähti ette, kuid ei osatu teada ja prognoosida kui suur saab olema kahju ja kui kaua läheb aega selle kahju parandamiseks.
- Kui rebenemist ära hoida ei suudeta, siis tuleb leida alternatiivvariandid edasi minekuks eesmärgiga vana süsteem kuidagi taastada. Kõige lääne(ja ka mässu-)meelsem piirkond oli Baltikum ja seal tuli ka esmalt reageerida. KGB ajud hakkavad välja töötama erinevaid alternatiivseid plaane:
 - Alternatiiv 1. Jõu kasutamine. Võimalik kasutada üksikute meeleavalduste puhul või siis juhtumil kui pole enam tegemist rahumeelse meeleavaldusega
 - Alternatiiv 2. Vaenlase hulka imbumine.
 - Alternatiiv 3. Mõlemad eelnimetatud koos
 - Alternatiivid 4, 5 jne ...

⁹ Mäletatavasti nimetati luurajaks nõukogude spiooni, kes saadeti

¹⁰ Tuttavate meenutused parteifunktsionäär sm Laiuse tegevusest nõukogude ajal

- Mäletatavasti kulgesid Eestis asjad rahumeeleselt, samas oli rahvas päris üksmeelne ning läänemaailm hoidis asjade käiku pideva tähelepanu all. Seega oleks väga küsitav olnud jõhkra jõu kasutamine, kuigi see võimalus oli selgelt ja pidevalt laual ja tankide näol ka Tallinnas.
- Sõltumatult jõulisest sekkumisest sai alustada „vaenlase“ (demokraatiameelsete mässajate) hulka imbustumist kohe kui oht impeeriumi kokku kukkumisest ilmnas.
- KGB-l nagu igal teiselgi endast lugupidaval luureorganisatsioonil oli kuulduste ja hilisemate analüüside ja uuringute kohaselt ju muljetavaldav agentide võrk. Agentide hulgas olid spetsõppe saanud luurajad, tänavalt kaasatud kriminaalid- pisipätid, lõbutüdrukud jne, aga kindlasti ka millegagi vahele jäänud, aga enamjaolt korralikud kodanikud- pereinimesed, töölised, intelligents. Ilmselt kõiki neid kasutati ja neid hulgab meie hulgas tänaseni.
- Üheks eraldi agendiliigiks olid ideelised parteilased, kellel kõrged parteilised ametikohad. Usutavasti oli sellistel kaastöötajaks olemise kohustus ametiga kaasnev auküsimus (nendele teatud privileeg ja lisaväärtus).
- Spetsõppe saanud agendid pidid omandama valeidentiteedi ja see suurendas ohtu vahele jääda, millegagi vahele võetud kodanikke ohjati hirmuga, kriminaale ja muud rämpsuga sai ohjeldada kas hirmu või rahaga ja nendele ilmselt ei saanud tekkinud olukordades loota.
- Erinevalt eelnimetatutest oligi kõige kindlama agendiliigina võimalik kasutada neid kõrgeid kommuniste, sest nad said säilitada oma identiteedist suurema osa. KGB-ga koostöös koostati stsenaarium, mille kohaselt nendel ideoloogilistel kommunistidel tekkis väidetav „selginemine“ ja nad „mõistsid“, et nende valitud tee ja toetatud režiim on osutunud valeks. Seda vaatamata asjaolule, et kümneid aastaid oldi oma ihu ja hing ohverdatud okupatsioonirežiimi teenimiseks – loetud jõulude ajal kuuski, kiustatud taga oma rahvuskaslasi, ässitatud koeri üliõpilaste peale, rääkimata poliitilistel põhjustel isoleerimisest jne., jne.
- Nagu öeldud - niisuguse kaadri kasutamine agentidena oli kõige julgem, sest kõik teadsid, et tegemist on vanade ideeliste kommunistidega, kes „palusid andeks“ ja „vabandasid“ oma(?) rahva ees. Niisuguste puhul pole karta isegi valedetektorit, juhul kui ei küsita, et kas mõtlesid seda vabandamist tõsiselt.
- Tihti afišeerisid nad oma mõtete selginemist sellegagi, et sammusid joonelt maailmavaate vasakult äärelt (kommunism on kõige radikaalsem vasakpoolne maailmavaade) selle skaala peaaegu kõige paremasse äärmusesse ja said avalikkuse silmis suurimateks rahvuslasteks, keda siin Eestis aegade jooksul nähtud. Huvitav on jälgida, et nad sattusid samadesse poliitilistesse ringkondadesse ja erakondadesse inimestega, keda mõned aastad tagasi represseerisid, arreteerisid ja asumisele saatsid poliitiliste põhimõtete omamise eest. Nüüd, mõni aasta hiljem, olles ühes seltskonnas, hurjutati ühiselt kommuniste ja mõisteti hukka kommunismi ja okupatsiooni.
- Lisaks eelnevale ei antud niisugustele KGB poolt mingeid esialgseid ülesandeid peale selle, et nad peavad esialgu tegema erinevatel poliitilistel/ühiskondlikel kohtadel karjääri ja töötama nagu tavaline inimene. Reeglina ei olnud vaja end mingite spioonimuredega koormata, oldi uinunud agendi seisus ja oodati oma aega. Kõike seda ette valmistades (1980-ndate keskel) ei uskunud ilmselt KGB-s keegi, et kui üldse mingi rebenemine toimub, siis süsteemi uuesti kokku traageldamine ei kesta rohkem kui paar aastat.
- KGB filigraansusele viitab asjaolu, et nad julgesid oma analüüse usaldada ja nad nägid mitu aastat ette, mis juhtuma hakkab. Nii sai oma agentide tausta tugevdada asjaoluga, et nad saadeti vaenlase sekka juba mitu aastat enne taasiseseisvumist (nt Hirvepargi

sündmustega seoses) ja sellega anti agentidele usutav taust „paranenud ja kahetsevast“ eksinud eestlasest.

- KGB ilmselt ei arvestanud seda, et kogu NSVL ja sotsialistlik süsteem kui niisugune tervenisti kiire kollapsi teeb. See oli nende pea ainus möödapanek.
- Meie õnneks see siiski nii läks ja süsteem lagunes, meie õnnetuseks uinuvad agendid jäid ja kahjuks neid pole kõiki suudetud tuvastada.
- Ilmselt pole mitte kõik agendid unustatud, sest ilmselt FSB huviorbiidis on nad ikka, vähemalt suuremas osas. Mõned on püüdnud ka aktiivseks teha ja mõned aktiivsetest on mäletatavasti ka vahele jäänud, esimene neist ja seni ilmselt suurim saak KAPOle oli väga kõrgel kohal tegutsenud H.Simm. Samas on KGB järglaste karvane käsi ulatunud ka KAPO enda sisse ja seal Eestile kurja teinud.
- Osa unustatud agente on aga elanud oma kattevarju nii sisse, et on isegi uskuma hakanud, et nad on tõsiuskused eestlased ja eestluse eest võitlejad.
- Täna kirutakse vabamüürlasi, templiordu liikmeid ja teisi selliseid. Kirujateks ja silditajateks on tihti ka vanad kommunistid. Ilmselt ongi nende moto, et osuta näpuga teistele ja kisa kõvasti, küll siis tähelepanu enda tegudelt saab juhitud.
- Loogiline, et see agentide võrk vananeb ja peagi sureb, kuid me ei tea palju nad on suutnud liiga teha.
- Kuivõrd paljud sellest seltskonnast on jõudnud kõrgetele positsioonidele, siis ilmselt ei lasta neid inimesi ka väga palju uurida ja nii ongi meie peade kohal veel tänagi NSVL-i vari.

Vot sellise kava kohaselt võiks ju mingi jutukese/seriaali/vms välja mõtelda küll ja tegelikult poleks see kindlasti tegelikkusest väga kaugel.

Kui olin selle eelneva jutu üles kriibanud, siis läks mööda paar nädalat ja KAPO esitas oma järjekordset aastaraamatut, seekord 2012 aasta kohta. Selles oli neilgi juttu FSB värbamistest ja imestama panevalt olid nende analüütikute järeldused sarnased minu ilukirjandusliku süžeeaga. Kui ei usu, siis võib lugeda Delfis 12.04.2013 olnud kokkuvõtvat artiklit, mille esitan ka alljärgnevalt:

Viimastel aastatel on just FSB poolsete lähenemiste arv värbamise eesmärgil pidevalt kasvanud, seega on selle eriteenistuse huvi Eesti suhtes suurenenud, selgub täna avaldatud kapo aastaraamatust.

Nende lähenemismeetodid on võimupositsioonilt lähtuvad, mõnikord agressiivsed ning kasutatakse muu hulgas ka kompromiteerivaid materjale – soovitakse kiiret tulemust ehk kiiret värbamist.

Omaette kõnekas ongi asjaolu, et välisluure (SVR) ja sõjaväeluure (GRU) võrreldes on Eesti suhtes agarama hoopis Venemaa sisejulgeolekuteenistus FSB.

See on selgeks märgiks, et Venemaa eriteenistused justkui ei tunnista, et Eesti ja teised endised okupeeritud riigid on nende jaoks pöördumatult välismaa, mitte osa Venemaast või mõtteliselt Nõukogude Liidust.

Tavaliselt eelneb värbamiskontaktile põhjalik isiku tausta tundmaõppimine. Kõrgendatud riskiks on inimeste nõrkused või emotsionaalne seisund: pettumus tööl, majanduslikud raskused, alkoholilembus, truudusetus, kalduvus vägivallale, hasartmängud jms.

Vanema põlvkonna puhul kuulub kompromiteerimisvõimaluste hulka ka varjatud koostööd KGB või GRU-ga Nõukogude okupatsiooni ajal.

Seega ilmneb, et minu ilukirjanduslik lähenemine ja KAPO faktipõhine sedastus on suures osas täiesti võrreldavad stsenaariumid, mis mind kindlasti ei rõõmusta, sest on hirmutav teada, et tänastel juhtivatel kohtadel nii riigi kui omavalitsuse juhtide hulgas võib olla FSB mõju all olevaid isikuid, kes nagu ajaks eesti asja, aga...

Maine teema kokkuvõtteks näeme, et tänane valla opositsioon, kes on terve perioodi vältel teinud vägagi konstruktiivset tööd, ei jõuaks ka parima tahtmise juures oma tööga valla mainet kuidagi rikkuda määral, millisel on mainet juba rikutud koalitsiooni poolt. Sealjuures ei ole tänane opositsioon esitanud ühtegi mustavat ja põhjendusetu avaldust vallast väljaspool asuvatele institutsioonidele ja absoluutselt ühtegi pole esitatud uurimisorganitele. Eelmine opositsioon, millesse kuulus ka isand Laius, tegi seda pidevalt. Mõningaid näiteid saab lugeda aastatel 2004-2009 valla tegevust kajastavas raamatus „Vallavanema aruanne“ Jüri gümnaasiumi lugu puudutavas osas.

Tänane koalitsioon on andnud nii oma tegevuse kui ka tegevusetusega pidevalt põhjust enda õpetamiseks. Kahjuks ei soovita õpetust tänulikult vastu võtta ja proovitakse ikka omamoodi. Sellest omamoodi proovimisest ongi johtunud käesolevas aruandes kajastatu, millest suurem osa on viinud suuremal või vähemal määral ka valla maine kahjustamiseni. Võib ju proovida neid mainekahjusid peita valimisaastale planeeritud tööde ja neid Rae Sõnumites kajastavate demagoogiliste propaganda kirjutiste taha, aga faktid jäävad faktideks.

Annaks jumal, et mainet kahjustavate tegevuste reast ei pea leidma vallajuhte, kes viiakse kinnimajja analoogse süüdistusega nagu see on juhtunud Hermann Simmi, Aleksei Dresseniga või veel süüdimõistmata Vladimir Veitmaniga. Paraku on põhjust ka kahtlusteks, sest niisuguste reeturite meie hulgas liikumisest selge vihje andis 12.08.2013 aastal siseministeriumi tippjuht

Koort: välisriigi luurega koostööd tegevaid isikuid on Eestis veelgi ⁽²¹⁾

Siseministeeriumi asekanstler Erkki Koort
Foto: Margus Ansu/ Postimees

Riigireetmises kahtlustatav Vladimir Veitman ei pruugi jääda kuigi kauaks viimaseks, keda Eesti riik selles kuriteos kahtlustab, ütles siseministeeriumi sisejulgeoleku asekanstler Erkki Koort.

Koort ütles, et KGBga seotud inimestel silma peal ei hoita, väga paljud neist on teinud minevikuga lõpparve, vahendas ERRi uudisteportaal «Aktuaalsel kaamerat».

Kui palju on KGB taustaga inimesi töötanud või töötamas Eesti jõustruktuurides, seda Koort öelda ei saa, sest see info pakub huvi ka meist idapool.

Koorti sõnul ei ole mingit kahtlust, et selliseid inimesi on aga veel. «Eestis on viimasel ajal sisse kukkunud neli Vene agentti ja kuna me oleme Euroopa Liidu ja NATO riik, siis on selge, et tabatud agente soovitakse kuidagi asendada, mis tähendab seda, et me oleme märganud olulist surve suurenemist Eesti suunal ning arvata, et asi neljaga piirdub, oleks ennatlik,» nentis asekanstler.